

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

39. An qui non adimplet pœnitentiam in tempore à Confessario præfixo, peccet mortaliter? Et notatur, quod si in honorem alicujus Festi peculiaris imponat, v. g. Confessarius jejunium, si per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

in 4. quest. 1.1. art. 3. & Medina Cod. de Confessione, quest. de penitentia inuncta extra gratiam impleta; licet contrarium doceat Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 38. sect. 8. Henriquez lib. 5. cap. 20. num. 7. Coninch de Sacramentis disp. 10. dub. 1.1. asserentes penitentiam sacramentalem in statu peccati mortalis impleam remittere postea poenam temporalem ex opere operato, quando recedit fictio, id est, quando cessat status ille; sed hoc dici absque sufficienti fundamento putat Hurtado ubi supra; quia, si tribuere effectum ex opere operato recedente fictione conuenit Baptismo, & ferre etiam penitentia informi, ideo est, quia hac duo Sacramenta sunt media necessaria ad remissionem culpae, & poenae aeternae. Penitentia uero sacramentalis non est necessaria ad remissionem poenae temporalis restantis, quia haec potest pluribus aliis operibus haberi; ergo, &c. Verum hanc sententiam Suarez, & aliorum, quam sine fundamento dictam putauit Hurtado, probabilem esse docet Guiliemus Mercerus de Sacram. in supplem. part. 3. D. Tooma, quest. 15. dub. 3. quaritur 3. num. 3.

2. Notandum est tamen hic obiter pro praxi contra Richardum in 4. distinct. 17. art. 2. quest. 8. ad 4. D. Antonium part. 3. tit. 14. cap. 19. §. 19. & Syluestrum ver. Confessio 6. quest. 3. penitentem, qui oblitus est penitentiae sibi iniunctae, non teneri recedendo eadem peccata confiteri, vt aliam penitentiam pro iis recipiat; sed si sua culpa penitentiae non recordetur, sufficit hoc peccatum confiteri, & si forte oblitio accidisset statim post datam penitentiam, & crederet, Sacerdotem adhuc eius esse memorem, teneretur, si posset, ab eo petere quod intinxisset, praesertim quando penitentia est grauis. Ita Coninch de Sacramentis disp. 10. dub. 9. num. 86. Caietanus in summa ver. Confessio iteranda, §. ex satisfactione. Sotus in 4. distinct. 20. quest. 2. art. 2. ad 3. Hurtado distinct. 11. & alij.

3. Notandum secundò contra Paludanum in 4. distinct. 15. quest. 1. art. 2. & Maiorem quest. 2. dub. 1. in penitentiam sacramentalem imponi posse à Confessario opus praecipui. Ita Vasquez in 3. part. tom. 4. quest. 94. art. 1. dub. 6. Hurtado distinct. 8. Coninch dub. 8. Mercerus quest. 14. dub. 4. qui optimè obseruat, si eo casu penitens omittat opus aliàs debitum, iam eadem omissione peccabit dupliciter; si autem explicet, duplicem fructum reportabit, vnum ratione operis praecise considerati, & praecipuo: alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex potestate clauium.

4. Nota tertio contra Vasquez in 3. part. tom. 4. quest. 4. art. 2. dub. 1. num. 9. Nugnum in addit. quest. 13. art. 2. distinct. 1. Coninch, disp. 10. dub. 8. quòd Confessarius non tenetur imponere penitentiam obligantem, quia ex vna parte penitentia sub consilio tantum imposita est sufficienter sacramentalis, vt pote imposita virtute clauium, & ex altera parte penitentia sic imposita potest esse expediens penitenti ob ipsius fragilitatem; & ita docet Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 38. sect. 3. Tannerus tom. 4. disp. 6. quest. 8. num. 7. Nauarrus in manual. cap. 26. num. 24. Henriquez lib. 5. cap. 21. & alij; vnde notissime Mercerus de Sacrament. in supplement. part. 3. D. Tooma quest. 15. dub. 2. n. 5. dixit, penitentiam imponi posse per modum consilij, dicendo: Si hoc, vel illud feceris, seruiat tibi in satisfactionem.

5. Nota quartò contra eundem Vasquez, & Coninch locis citatis. Ledesman in 2. part. quartis, quest. 14. art. 4. & alios, quòd penitens potest penitentiam in vindictam peccatorum implere per alterum, quando Confessarius id vult, siue id velit, quando illam imponit, siue postea, & ideo ex rationabili

causa potest Confessarius imponere penitentiam per alium implendam. Ratio est, quia ex vna parte vnus potest satisfacere pro alio pro poena temporali relicta post remissionem peccati, & ex altera parte obligatio implendi penitentiam oritur ex voluntate Confessarij; ergo quando Confessarius vult, id sufficit. Ita Suarez tom. 4. disp. 18. sect. 9. Reginaldus in praxi, tom. 1. lib. 7. cap. 7. quest. 2. Tannerus ubi supra numer. 11. Mercerus dub. 3. num. 4. & alij. Et tandem.

6. Nota quintò contra Alexandrum 4. part. quest. 84. membr. 2. art. 1. & Almainum in 4. distinct. 15. que 1. posse Confessarium in penitentiam sacramentalem imponere opus internum. Ita Coninch ubi supra Hurtado dist. ult. 7. Suarez sect. 6. & Mercerus dub. 2. Quia sicut Confessarius potest absolue- re ab internis peccatis, ita & ad actus internos ligare potest; & quamuis tales actus non sint per se sensibiles, tamen sunt sensibiles per accidens, cum exterius imponuntur, & acceptantur.

RESOL. XXXVIII.

An adimplere penitentiam in statu peccati mortalis, sit saltem peccatum veniale? Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 45.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Layman lib. 5. tract. 6. cap. 15. num. 15. vbi sic ait: Sequitur esse quandam irreuerentiam saltem venialem, si quis penitentiam impleat in statu peccati mortalis; quia Sacramenti aliquam partem suscipit indignè, & ponit obicem consequendi eius effectum, qui est remissio poenae. Ita ille, & ante illum Suarez tom. 4. disp. 38. sect. 8. num. 7.

2. Sed ad hanc opinionem tenendam Lugo de Sacrament. Penitent. disp. 25. sect. 3. num. 32. asserit non inuenire sufficiens fundamentum: nam dicta pars Sacramenti non est collatiua gratiae; ponere autem obicem effectui remissionis poenae, non arguit culpam venialem; alioquin etiam esset peccatum veniale audire Missam in statu peccati, aut adesse in peccato benedictioni Pontificis, quando conceduntur indulgentiae, quia ponitur obex simili effectui, quod tamen nemo concedit. Muldò ergo minus debet hoc dici in nostro casu, in quo illud detrimentum postea resarcitur, cum sublato obice habeatur totus ille effectus, quod in auditione Missae & indulgentiis non contingit. Praxis etiam fidelium haec est: nam si alicui pro penitentia detur recitare singulis diebus Coronam, aut dicere orationem breuiem, quoties iurat, nemo dicit peccatum esse veniale non constitue- re se in statu gratiae, quoties dicit Coronam, aut orationem illam breuiem. Ita Pater Lugo. Tamen, vt verum fatear, affirmatiua sententia est communi, teste Magno in addition. ad 3. part. quest. 14. art. 2. verb. nihilominus: & praeter Layman, & Suarez, tenet illam Henriquez lib. 5. cap. 18. numer. 3. & cap. 20. numer. 7. Filiucius tom. 1. tractat. 8. cap. 2. num. 57. Reginaldus in Praxi, tom. 1. lib. 7. num. 84. Bonacina de Sacramentis disp. 5. quest. 5. sect. 3. punct. 4. num. 15. & alij.

RESOL. XXXIX.

An qui non adimplet penitentiam in tempore à Confessario praescripto, peccet mortaliter? Et notatur, quod si in honorem alicuius Festi penitentiam imponat, v.g. Confessarius ieiunium, si per impotentiam à ieiunio illius diei penitens excusetur, non teneatur postea alio die ieiunare.

Secus

Sup hoc sup. in Ref. 14. §. vii. post medium, à vers. qui potest etiam, & in Ref. 33. ad medium, §. i. vers. Hoc autem.

Praeter Ref. not. seq. pro prima diffie. huius tituli lege infra doctrinam Ref. 46. & omni Ref. eius primae annot. & signanter eius §. 1. & supra ex Ref. 32. Vide §. Veru.

Secus autem si Confessarius præcipere penitentibus ieiunium diebus Veneris, vel Sabbati vnus mensis vel anni. Ex part. 3. tr. 4. Ref. 91. aliis 92.

Sup. hoc sup. in Ref. 32. §. vi. & inf. in Ref. 45. §. 2. a lin. 6. veri. Muy probabile, &c.

§. 1. Negatiuè respondet Thomas à Iesu in el tribunal de la conscientia, tract. 3. c. 2. dub. 7. vbi sic asserit: *Dica alguno que peccado es no hazer la penitencia en el tiempo señalado del Confessor. Respondo de ordinario es pecado venial de negligencia, quando sin causa se disiere, mas quando con justa causa se disiere, no es peccado ninguno.* Sed de hac quaestione alibi dictum est.

Sup. hoc lege doctrinam Ref. seq.

2. Notandum est tamen hic obiter pro praxi, quòd si in honorem festi alicuius peculiaris imponat, v.g. Confessarius ieiunium, si per impotentiam à ieiunio illius diei penitens excusetur, non tenetur postea alio die ieiunare. Secus autem si Confessarius præcipere penitentibus ieiunium diebus Veneris, vel Sabbati vnus mensis, vel anni; tunc enim qui aliquo dierum illius temporis non ieiunaret, teneretur in alio postea die ieiunare. Et ita ex Nauar. & Syluest. docet Fagundez part. 2. lib. 8. cap. 4. n. 5.

Sup. hoc si-guante ibi-dem, & latè inf. in Ref. 41. & n. aliis §. eius an-not. prima.

RESOL. XL.

An Confessarius imponens penitentiam, etiam tempus determinando, post illud elapsum teneatur penitens adhuc illam adimplere. Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 37.

Sup. hoc lege doctrinam §. vi. Ref. præ-terita, & inf. Ref. 41. & alterius §. eius not. & quam-uis pro voto vide tamè in to. 8. tr. 4. ex Ref. 14. §. 2. & alias Ref. eius annot. & hic sup. Ref. 21. §. Nota etiam ad medium.

§. 1. Respondeo quòd cum Confessarij imponen-tes penitentiam, etiam tempus determi-nando, non tam habeant rationem temporis & cultus eo tempore exhibendi, quam ipsius operis in se quod iniungunt, scilicet in satisfactionem peccati, & per modum medicinae in futurum, si penitens præfixo tempore penitentiam non impleuerit, siue culpa-biliter, siue absque culpa, debet proximo commodo tempore eam adimplere, vt tenet Toletus lib. 3. cap. 11. n. 11. & breuiter indicat Valquez quaest. 94. art. 2. dub. 4. n. 1. Contrarium tenet Henriquez lib. 5. c. 2. n. 7. cuius sententia vera esse potest, quando ex cir-cumstantiis potest colligi non fuisse mentem Confes-sarij exacto tempore penitentiam obligare.

RESOL. XLI.

An qui habuit penitentiam ieiunandi v.g. singulis sex-tis Ferijs, si non possit illo die ieiunare, teneatur al-terio die ad ieiunandum?

Et inferitur, si Confessarius imponat ieiunium peni-tenti, singulis diebus Veneris per annum seruandum & Festum Natiuitatis Domini incidat in diem Ve-neris, non teneri penitentem illo die ieiunare, sed posse ieiunium in alium diem transferre. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 53. aliis 52.

Sup. hoc sup. in Ref. 39. §. Notandum, a lin. 5. & veri. Secus autem, & lege do-ctrinam Ref. 40. & quam-uis pro voto vide tamen in to. 8. tr. 4. ex Ref. 14. doctrinam §. 2. & aliarum eius not. & hic sup. in Ref.

§. 1. Affirmatiuè respondet Amicus in Cursu Theolog. 10. §. disp. 16. sect. 5. dub. 10. n. 93. vbi sic ait: Triplex potest penitentia à Confessario iniungi. Primo, vt certo die adimplenda: vt ieiunium pridie Natiuitatis B. Virginis, Rosarium in Sabbato orandum. Et hoc modo omittam penitentiam assignato die non tenetur penitens illam alio die adimplere; sed tantum de omissione dolere, eamque suo tempore confiteri. Ratio est; quia talis penitentia est addicta certo tempori, quo elapso, non amplius obligat: sicut Officium Diuinum, aut Sacrum in festo omittum, vel votum ieiunandi, aut recitandi Psalmos determinato die, in honorem alicuius Sancti

non tenemur alio die ea perficere; quia sunt opera ex intentione Ecclesiae, vel Confessarij, aut voutis addicta ad certum diem. quo elapso non amplius obligant; quia ultra illum non se extendit intentio imponentis, aut voutentis. Secundo: iniungi potest penitentia à Confessario ad nullum certum diem addicta: & tunc certum est, quolibet die eam à penitente impleri posse. Tertio: imponi potest certis quibusque diebus in hebdomada, aut mense extendenda, vt ieiunium singulis diebus Veneris intra mensem, vel annum seruandum. Et tunc quando penitens vna hebdomada, aut mense penitentiam non adimplerit, tenetur alia hebdomada, aut mense adimplere. Ratio; quia tunc Penitentia non imponitur, vt addicta ad certum diem; sed pro commoditate penitens diuiditur in hebdomadas, vel menses, vt facilius adimpleri possit. Ex his inferitur, si Confessarius imponat ieiunium penitenti singulis diebus Veneris per annum seruandum, & festum Natiuitatis Domini incidat in diem Veneris, non teneri penitentem illo die ieiunare, sed posse ieiunium transferre in alium diem. Hucusque Amicus.

2. Sed nouissime nominatim contra me negatue sententiae adheret Pater Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disputat. 9. quaest. 78. quia existimat quòd communiter Confessarij respiciant tempus, ac præfigant diem, & fortè in memoriam Passionis Christi Domini, & eius Virginis Matris. Ergo elapso illo die, non tenebitur penitens, cum sit onus eius in alio ieiunare. Sed ego non recedo à sententia quam doctui.

3. Nec deseram hic apponere verba Castri Palati tom. 4. tract. 23. disput. vnica, punct. 2. §. 4. n. 1. 3. vbi sic ait: Si tempus designatum à confessorio, sit v.g. vt proximo die Veneris, vel vigiliæ B. Virginis ieiunes, confitearis, aliudvè opus præstes; non est dubium, et obligatum esse eo die exequi. At, si ob malitiam, vel impotentiam eo die penitentiam omittas, alicui videri poterit te excusatum esse; quia illius diei designatio in specialem Beatæ Virginis, vel Passionis Christi Domini honorem facta est; quem honorem non respicit ieiunium alio die allimpeum, ac proinde cessat materia præcepti penitentiae sicut cessaret, si obligatio esset ex voto, & alio quouis præcepto. Sic sentire videtur Fagundez de secula. Eccles. præcept. lib. 9. c. 4. n. 5. & Fauet Henriquez lib. 5. Sum. c. 22. in fine. Sed omnino dicendum est, per se non cessare obligationem ieiunij, & communionis: nam esto hæc opera eo die tibi præcipiantur exequi in honore B. Virginis, vel Christi Passionis; non tamen hic finis est vltimatus, sicut est in voto, alioquè Ecclesiastico præcepto; sed est finis medius, & relatus ad finem satisfaciendi pro peccatis commissis, & præcauendi futura. Vnde esto cesset illius finis medij consecutio; cum non cesset hic finis vltimus, & præcipuus, non cessat præceptum. Quod si verges; cessat materia præcepti: si quidem cessat fieri ieiunium in Christi, vel B. Virginis honorem, quæ fuit materia præcepta. Respondeo cessare ex parte, sed non ex toto, cessare, inquam, quoad accessorium, sed non quoad principale. Etenim in prædicto præcepto duo continentur: primum, & principale ieiunium, secundum minus principale, & accessorium, vt eò die in honorem Virginis ieiunes; vtrumque satisfactionem præteritorum, & futurorum medelam respicit: ac cessante secundo, primum consistere potest, cum suum finem specialiter spectet. Non igitur ex designatione temporis finitur penitentiae obligatio. Ita Palaus ex Suarez, Coninch, & aliis. Qui tamen ab hac doctrina excipiunt penitentiam, quam confessorius ita temporali alligat, vt eo transacto, obligati-nem cessare velit. Reputant autem hanc voluntatem habere,